

KULTURUTSKOTTETS BETÄNKANDE 13/2010 rd

Regeringens proposition om en reform av lagstiftningen om bildprogram

INLEDNING

Remiss

Riksdagen remitterade den 19 oktober 2010 en proposition om en reform av lagstiftningen om bildprogram (RP 190/2010 rd) till kulturutskottet för beredning.

Motion

I samband med propositionen har utskottet behandlat följande lagmotion:

— LM 22/2009 rd — Raija Vahasalo /saml: lag om ändring av 7 § i lagen om granskning av bildprogram.

Utlåtande

I enlighet med riksdagens beslut har grundlagsutskottet lämnat utlåtande i ärendet. Utlåtandet (GrUU 52/2010 rd) återges efter betänkandet.

Sakkunniga

Utskottet har hört

- regeringsråd Tuula Lybeck och projektplanerare Leena Rantala, undervisnings- och kulturministeriet
- lagstiftningsråd Marietta Keravuori-Rusanen, justitieministeriet
- undervisningsråd Mikko Hartikainen, Utbildningsstyrelsen
- barnombudsman Maria Kaisa Aula, barnombudsmannens byrå

- chef för juridiska ärenden Katri Olmo, Rundradion Ab
- direktör Matti Paloheimo, statens filmgranskningsbyrå
- biträdande direktör Petra Wikström, MTV MEDIA
- direktör Marcus Wiklund, Sanoma Entertainment Oy
- ordförande Tapani Tarvainen, Electronic Frontier Finland (Effi) ry
- chef för ungdomsarbetet Juuso Peura, Mannerheims Barnskyddsförbund
- livsmedelsexpert Merja Söderström, Finlands dagligvaruhandel rf
- verkställande direktör Tero Koistinen, Suomen Filmikamari ry
- expert Tuija Metso, Finlands föräldraförbund rf
- vice ordförande Tapio Ruppä, Suomen aikuisviihdeyrittäjät ry
- ombudsman Riku Olkkonen, Suomen peliohjelmisto- ja multimediasyödistys FIGMA ry
- juridisk chef Mika Enäjärvi, Tietoliikenteen ja tietotekniikan keskusliitto, FiCom ry
- producent Ismo Kiesiläinen.

Dessutom har skriftligt utlåtande lämnats av

- Nationella audiovisuella arkivet
- Matkailu- ja Ravintolapalvelut MaRa ry
- Piraattipuolue r.p.
- Finlands filmbyråers förbund ry
- Erikoiskaupan Liitto ry
- Förbundet för Finsk Handel.

PROPOSITIONEN OCH LAGMOTIONEN

Propositionen

I propositionen föreslår regeringen att det stiftas en lag om bildprogram. I lagen regleras begränsningar i tillhandahållandet av bildprogram för att skydda barn. Lagen avses ersätta lagen från år 2000 om granskning av bildprogram.

Lagstiftningen om bildprogram ses över för att bättre stämma överens med den förändrade mediemiljön. I det nya systemet satsas det på åtgärder av ny typ som främjar barnens trygghet i mediemiljön, såsom mediefostran och information till vårdnadshavare och föräldrar.

Förhandsgranskningen av bildprogram i sin nuvarande form frångås, medan systemet med åldersgränser kvarstår. Klassificeringen av programmens åldersgränser föreslås till största delen flyttas över på personer inom bildprogrambranschen. Dessa personer ska vara av myndigheten godkända självständiga och oberoende klassificerare av bildprogram. Bildprogram som tillhandahålls i Finland ska klassificeras på enhetliga grunder. Klassificeringen ska omfatta samtliga former av bildprogram, alltså film, televisionsprogram och spel samt samtliga sätt att tillhandahålla bildprogram, alltså förevisningar på biograf, spridning av upptagningar, televisionssändningar och beställ-TV till exempel via Internet.

Bildprogram ska antingen klassificeras som lämpliga för alla åldrar eller klassificeras för en åldersgräns på 7, 12, 16 eller 18 år eller ställas en åldersgräns på 18 år utan klassificering. Klassificerade program ska förses med en symbol som beskriver dess innehåll. Vissa bildprogram skulle befrias från klassificering utifrån innehåll, framställningssyfte eller särskilt tillstånd. Det ska vara förbjudet att för minderåriga tillhandahålla bildprogram med en åldersgräns på 18 år. Leverantörerna av bildprogram ska enligt förslaget dessutom på ett ändamålsenligt sätt säkerställa att klassificerade bildprogram inte är till-

gängliga att ses av barn som är yngre än åldersgränsen.

Tyngdpunkten i myndighetens verksamhet förskjuts till en tillsyn av bildprogrammarknaden i efterhand. Tillhandahållande av bildprogram ska anmälas till myndigheten. Myndigheten tar emot reaktioner från allmänheten om tillhandahållande av bildprogram som är skadliga för barns utveckling. Myndigheten får också på eget initiativ klassificera bildprogram och kontrollera märkningar. För att leverantörerna effektivt ska följa sina förpliktelser får myndigheten ge anmärkningar eller i sista hand förelägga vite. De allvarligaste förseelserna skulle straffbeläggas. För att täcka kostnaderna som tillsynen över tillhandahållandet av bildprogram medför är det meningen att det ska tas ut en tillsynsavgift av bildprogramleverantörerna.

Statens filmgranskningsbyrå omvandlas till Centralen för mediefostran och bildprogram. Centralen ska ha hand om myndighetsuppgifterna i den nya lagstiftningen. Uppgifter relaterade till tillsynen över televisionsverksamheten i syfte att skydda barn skulle föras över från Kommunikationsverket till Centralen för mediefostran och bildprogram. Centralen skulle dessutom ha i uppdrag att främja mediefostran och barnens mediekompetens i samarbete med andra myndigheter och olika sammanslutningar på området.

Lagen om television- och radioverksamhet ändras avseende regleringen av sändning av program som är skadliga för barn. I strafflagen föreslås ändringar som föranleds av reformen.

Lagarna avses träda i kraft den 1 januari 2012.

Lagmotionen

I lagmotionen föreslås det ändringar i 7 § i lagen om granskning av bildprogram. Liknande bestämmelser om program som är skadliga för barnets utveckling ingår i 15 § i det första lagförslaget i propositionen.

UTSKOTTETS ÖVERVÄGANDEN

Allmän motivering

Sammanfattningsvis finner utskottet propositionen nödvändig och rationell. Den ger bättre möjligheter än den gällande lagstiftningen att förbättra säkerheten för barnen i den audiovisuella medievärlden. Utskottet tillstyrker lagen, men med följande kommentarer och ändringsförslag.

Grundlagen ger alla yttrandefrihet, men tillåter att den begränsas för att skydda barn. Enligt 12 § i grundlagen kan begränsningar i bildprogram som är nödvändiga för att skydda barn utfärdas genom lag. Också FN:s barnkonvention föreskriver att barnets bästa ska komma i första hand. Den garanterar yttrandefriheten, men barn har rätt att bli skyddade mot material som är skadligt för dem om man ser till deras ålder och mognad. I dagens medievärld går det inte att genom lagstiftning helt och fullt att skydda barn mot program som skadar deras utveckling. Propositionen tar hänsyn till den föränderliga medievärlden och försöker i den utsträckning det är möjligt finna medel för att skydda barn mot program som skadar deras utveckling.

Under den pågående valperioden har lagstiftningen om bildprogram reviderats i två steg. I det första steget reviderades bestämmelserna om beställtjänster. Den aktuella propositionen är det andra steget i revideringen. Redan tidigare under valperioden har utskottet godkänt en allmän strategi som går ut på att en kombination av juridisk reglering och självreglering kan ge en betydligt bättre modell, och det är mycket viktigt för att skydda barnen. Reformen samordnar åldersgränserna för bildprogram och kriterierna för dem. Tack vare detta kan man införa gemensamma regler och anvisningar, uppförandekoder eller avtal som branschen själv frivilligt kan godta som sitt rättesnöre för att styra och organisera sin verksamhet. För närvarande har branschaktörerna gemensam praxis för att informera vårdnadshavarna om program som är skadliga för barn. I fortsättningen ska Centralen för mediefostran och bildprogram vara den myndighet som övervakar skyddet av barn i fråga om bildprogram. Dessutom ska det vara lättare för

allmänheten att kommentera och anmäla program.

Mediefostran. Utskottet ställer sig bakom propositionens mål för att förbättra mediefostran och informationen och satsa mer på barnens säkerhet. De förebyggande åtgärderna inom ramen för mediefostran hör till de viktigaste uppgifterna för den nya myndigheten. Satsningar på mediefostran och mediekompetens vid sidan av självreglering är viktiga för att skydda minderåriga mot skadligt material. I den globala medievärlden finns det inga gränser så det behövs samordnade regler för hur barn, unga och deras vårdnadshavare ska informeras om medieutbudet. I och med den nya lagstiftningen är det ännu viktigare att lyfta fram mediefostran och understryka familjens primära ansvar för att kontrollera hur barnen använder medier. Det förutsätter att familjerna har tillgång till heltäckande information om vad programmen går ut på. På många ställen pågår det redan värdefullt arbete inom området mediefostran och den nya myndigheten Centralen för mediefostran och bildprogram kan samordna alla projekt och skicka ut samordnade meddelanden till branschen.

Utskottet vill framhålla att man genom mediefostran kan förbättra mediekompetensen på många olika sätt, bland annat genom undervisning, handledning, stöd och tutorverksamhet på nätet. A och O är att utbilda föräldrarna och de som arbetar med barn och unga, att bestämma vad som ska ingå i mediefostran och att organisera den nationella samordningen, visar studier.

Gemensam praxis och överenskommelser inom branschen. Propositionen utgår från att branschaktörerna och myndigheten tillsammans ska förbättra reglerna och självregleringen när det gäller bildprogram. Det kan vara att till exempel märka innehållet och införa tidsgränser som fungerar så att säga som vattendelare. Utskottet noterar att det så kallade vattendelaravtalet bara har gällt vardagar, men inte veckosluten för alla F-märkningar. Med hjälp av avtalet kan tv-kanal-

lerna nu sända sådana program på dagarna på vecksluten som på grund av F-märkningen måste sändas på kvällen på vardagar. För att skydda barn är det viktigt att avtalet i samma sammanhang ändras för att samma regler ska gälla alla veckodagar. Just på vecksluten kan barn i alla åldrar titta mest på teve på dagarna och det finns därför ingen anledning att tillämpa andra regler då än under resten av veckan.

Klassificeringen av bildprogram ändras så att åldersgränsen 15 år stiger till 16 år. Dessutom anser utskottet att tidsgränsen bör ändras från klockan 21 till klockan 22.

Enligt barnombudsmannen visar en enkät bland barn att barnen vill att också fult språk ska märkas med en symbol. De tycker nämligen själva att fult språkbruk är skadligt.

Med avseende på barnens rättigheter är det viktigt att respektera att det är föräldrarna som har det primära ansvaret för att fostra sina barn. Det öppnar för möjligheten att ge dem information om programinnehållet också ur den aspekten. Barnombudsmannen har kontaktats av många föräldrar och andra oroliga vuxna som tycker att det görs olämplig reklam för sena filmer på teve redan tidigt på kvällen. Föräldrarna tycker att de inte kan ha koll på vilken reklam barnen utsätts för eftersom den kommer så överraskande.

Resurserna för Centralen för mediefostran och bildprogram. Centralen för mediefostran och bildprogram får många nya och viktiga uppgifter: att skapa ett klassificeringssystem, utbilda och registrera de som ska klassificera bildprogram, informera föräldrarna och samordna mediefostran. Dessutom svarar centralen för den nationella samordningen och utvecklingen av mediefostran. Det kommer att vara en viktig samarbetspartner för Utbildningsstyrelsen i arbetet för att förbättra mediekompetensen på olika utbildningsstadier. Uppgifterna blir alltså fler och betydligt större. Därför är det viktigt att se till att den nya myndigheten får adekvata resurser. Om centralen inte får tillräckligt stora resurser riskerar reformen, som spelar en stor roll för att skydda barnen i medievardagen, att urholkas. Centra-

len måste få resurser som ger det möjligheter att uppfylla sina nya och utvidgade förpliktelser, framhåller utskottet. Utskottet föreslår ett uttalande om detta (*Utskottets förslag till uttalande 1*).

Uppföljning. Vidare är det viktigt att följa upp hur lagstiftningen fungerar och vilka effekter den har för en säkrare mediemiljö för barnen. En redogörelse bör därför lämnas till kulturutskottet vårsessionen 2014. I detta sammanhang kan det också lämpligen göras en utvärdering av identifieringsmetoderna och hur tillgängliga de är. Utskottet föreslår ett uttalande om detta (*Utskottets förslag till uttalande 2*).

Detaljmotivering

Lagförslag 1

4 §. I 1 mom. förpliktas leverantörerna av bildprogram att göra en anmälan till Centralen för mediefostran och bildprogram när de börjar tillhandahålla ett bildprogram. Anmälan är tänkt att vara till hjälp för myndigheten i övervakningen av marknaden. De anmälningsskyldiga leverantörerna ska också betala en årlig tillsynsavgift som är av skattekaraktär.

Enligt propositionen ska leverantörerna alltid göra en anmälan när program tillhandahålls i ekonomiskt syfte. Leverantörer som tillhandahåller bildprogram i något annat syfte är således inte anmälningsskyldiga. Allmänna bibliotek och skolor representerar den typen av leverantörer. Men till exempel också hotell kan tillhandahålla bildprogram i något annat syfte än ekonomiskt.

För att skydda barn krävs det inte att den som sporadiskt tillhandahåller program är anmälningsskyldig. Med avseende på leverantörerna är det skäligt att de inte måste betala tillsynsavgift för program som tillhandahålls sporadiskt. Där emot ska de övriga skyldigheterna också gälla när program tillhandahålls sporadiskt, bland annat skyldigheten att klassificera och märka programmet och följa åldersgränsen. Utskottet föreslår att bestämmelsen kompletteras med att anmälan ska göras när program tillhandahålls i

ekonomiskt syfte och regelbundet. Ingen anmälan behövs alltså när enskilda upptagningar erbjuds som kampanjprodukter, vid tidningsförsäljning eller presentation av enskilda bildprogram.

9 §. De sakkunniga misstänkte att lagförslaget också innebär en skyldighet att också klassificera bildprogram med ideellt och politiskt innehåll (till exempel valvideor). Så är det inte tänkt. Följaktligen preciserar utskottet 9 § 1 mom. med en ny 5 punkt.

10 §. Paragrafen föreskriver att bildprogram som enskilda har framställt i hobby syfte inte behöver klassificeras. Vid utfrågningen av de sakkunniga kom det fram att det kan uppstå problem med bildprogram som framställs av hobbygrupper, inte minst av hobbygrupper inom föreningar. Undervisnings- och kulturministeriet initierar en översyn av bestämmelserna om det uppstår tolkningsproblem.

Lagändringen innebär att så kallade webbläsarspel måste klassificeras. Det är inte rationellt anser utskottet och menar att det räcker med bestämmelsen om uppförandekoder. Därför föreslår utskottet en ny 4 punkt som innebär att webbläsarspel fortfarande inte ska behöva klassificeras enligt vad som sägs i bestämmelsen.

13 §. Utskottet håller med grundlagsutskottet och föreslår att paragrafen kompletteras med bestämmelser som anger på vilket sätt Centralen för mediefostran och bildprogram får skaffa fram de uppgifter som regeringen avser och som visar om någon har gjort sig skyldig till ett brott som gör personen olämplig för uppdraget att klassificera bildprogram. Det är nödvändigt att eventuell kriminell bakgrund kontrolleras innan någon godkänns som klassificerare, anser utskottet och tillägger att det är nödvändigt också när klassificerarna inte direkt kommer i kontakt med barn. Utskottet kompletterar paragrafen med en bestämmelse om att Centralen för mediefostran och bildprogram är skyldig att begära utdrag ur straffregistret innan den godkänner en person som klassificerare. Följaktligen måste också 6 § 2 mom. i straffregisterlagen komplet-

teras med en hänvisning till lagen om bildprogram i ett nytt lagförslag 5.

Enligt uppgifter till utskottet pågår arbetet med en genomgripande revidering av lagen om säkerhetsutredningar. Därför föreslår utskottet ingen övervakning av att kriminell bakgrund utreds utan det bör göras i samband med revideringen. Utskottet föreslår ett uttalande om detta (*Utskottets förslag till uttalande 3*).

16 §. Om ett program bara ska tillhandahållas för vuxna, ska klassificeraren märka programmet med det utan att klassificera det, anser grundlagsutskottet. En bestämmelse bör också ingå i lagen. Kulturutskottet framhåller att propositionen inte avser att begränsa vuxnas yttrandefrihet mer än vad som föreskrivs i den gällande lagen om granskning av bildprogram. Tanken har varit att också garantera yttrandefrihet för barn. Bildprogram som utan vidare är skadliga för barns utveckling ska alltså märkas med att de är avsedda för vuxna utan att bli klassificerade. För att klarlägga detta föreslår utskottet en precisering i 2 mom. Program av betydelse som inte klassificeras är sådana som har våldsamt, sexuellt eller ångestskapande innehåll eller andra liknade program som entydigt ska betraktas som skadliga för barn och unga under arton år.

18 §. Utskottet föreslår att förteckningen över bildprogram också ska innefatta åtgärder enligt 30 §.

21 §. I 14 § ingår bestämmelser om klassificerare av bildprogram. I sitt utlåtande anser grundlagsutskottet man måste se till att klassificerarna de facto är oberoende. För att klassificeringssystemet ska vara oberoende föreslår kulturutskottet att paragrafen kompletteras med att Centralen för mediefostran och bildprogram ska vara skyldig att klassificera ett program om det finns ett grundat krav på det.

22 §. Centralen för mediefostran och bildprogram bör ges bättre möjligheter till tillsyn till exempel genom befogenheter att återkalla godkännande av en klassificerare av bildprogram om man inom en viss tid har varit tvungen att ofta

ändra dennes klassificering. Kulturutskottet föreslår att godkännandet också ska kunna återkallas om klassificeraren upprepade gånger begår väsentliga fel.

30 § (Ny) och 31 §. Med hänvisning till utlåtandet från grundlagsutskottet föreslår kulturutskottet för att utöka rättsmedlen att man i första hand ska kunna begära omprövning i ett klassificeringsbeslut hos Centralen för medieföstran och bildprogram och att beslutet av centralen ska kunna överklagas till bildprogramnämnden.

Utskottet föreslår en ny bestämmelse om begäran om rättelse i 30 §. Följaktligen ändras paragrafnumreringen för 30—38 §.

38 §. Utskottet föreslår en komplettering av 4 mom. för att garantera att försäljningen av PEGI-klassificerade spel inte ska ändras förrän Centralen för medieföstran och bildprogram hinner godkänna klassificeringen enligt 16 § 3 mom.

Lagförslag 2

9 §. Utskottet föreslår ett tillägg om överföring av personal när Statens filmgranskningsbyrå ändras till Centralen för medieföstran och bildprogram.

Nytt lagförslag 5

Med hänvisning till motiven till 13 § i det första lagförslaget föreslår utskottet att 6 § 2 mom. i straffregisterlagen ändras.

Lagmotion

Utskottet har behandlat ärendet utifrån propositionen och anser att lagmotionen måste avvisas.

Lagstiftningsordning

I sitt utlåtande anser grundlagsutskottet att lagförslagen kan behandlas i vanlig lagstiftningsordning.

Utskottets förslag till beslut

Riksdagen

godkänner lagförslag 3 och 4 utan ändringar,

godkänner lagförslag 2 enligt propositionen men 9 § med ändringar,

godkänner lagförslag 1 med ändringar (Utskottets ändringsförslag),

godkänner ett nytt lagförslag 5 (Utskottets nya lagförslag),

förkastar lagmotion LM 22/2009 rd och

godkänner 3 uttalanden (Utskottets förslag till uttalanden).

*Utskottets ändringsförslag***1.****Lag
om bildprogram**

I enlighet med riksdagens beslut föreskrivs:

1 kap.

Allmänna bestämmelser

1—3 §
(Som i RP)

2 kap.

Tillhandahållande av bildprogram

4 §

Anmälan om tillhandahållande av bildprogram

Leverantörer av bildprogram ska göra en anmälan till Centralen för medieföstran och bildprogram när de börjar tillhandahålla bildprogram *i ekonomiskt syfte och regelbundet. Leverantörerna behöver inte göra någon anmälan (utesl.) om de endast tillhandahåller bildprogram som enligt 9—11 § inte behöver klassificeras och märkas.*

(2—4 mom. som i RP)

5—8 §
(Som i RP)

3 kap.

Klassificering av bildprogram

9 §

Bildprogram som på basis av innehållet är befriade från klassificering och märkning

Bildprogram behöver inte klassificeras och märkas, om de

(1—4 punkten som i RP)

5) *uteslutande innehåller information om ideell eller politisk verksamhet,*

(6 och 7 punkten som 5 och 6 punkten i RP)

(2 mom. som i RP)

10 §

Bildprogram som på basis av framställningssyfte är befriade från klassificering och märkning

Bildprogram behöver inte klassificeras och märkas, om de

(1 och 2 punkten som i RP)

3) *tillhandahålls i utbildningsverksamhet eller annan bildningsverksamhet och har framställts i samband med utbildningsverksamhet eller annan bildningsverksamhet.*

4) *är spel som tillhandahålls på en speltjänst och tjänsteteleverantören följer sina uppförandekoder som ska vara kontrollerade enligt 8 §. (Ny)*

11 och 12 §
(Som i RP)

13 §

Godkännande som klassificerare av bildprogram och klassificerarutbildning

(1—3 mom. som i RP)

Före beslutet om godkännande ska Centralen för mediefostran och bildprogram be sökanden visa ett utdrag ur straffregistret enligt 6 § 2 mom. i straffregisterlagen (770/1993) för att kunna bedöma om personen är lämplig. Utdraget för att enligt denna lag utreda sökandens brottsliga bakgrund får vara högst sex månader gammalt. (Nytt)

I personuppgifterna för den som visat straffregisterutdraget får det vid sidan av identifieringsuppgifterna för utdraget bara antecknas att personen har visat utdraget. Den som enligt denna lag har fått se utdraget får inte ta någon kopia av det. Utdraget ska återlämnas så snart som möjligt till den som visat det. (Nytt)

14 och 15 §
(Som i RP)

16 §

Klassificering av bildprogram och märkning av åldersgränsen 18 år

(1 mom. som i RP)

Ett program behöver inte klassificeras om det entydigt bara är avsett att tillhandahållas för personer som fyllt 18 år. Programmet får tillhandahållas bara om det finns en tydlig märkning om åldersgränsen 18 år i programmet eller i anslutning till det.

(3 mom. som i RP)

17 §
(Som i RP)

18 §

Förteckning över bildprogram

Centralen för mediefostran och bildprogram ska föra en offentlig förteckning över bildpro-

gram. I förteckningen över bildprogram antecknas de uppgifter som avses i 17 § 2 mom. 2—6 punkten samt uppgifter om åtgärder enligt 21 och 30 §.

4 kap.

Myndighet och tillsyn19 och 20 §
(Som i RP)

21 §

Klassificering av bildprogram på initiativ av Centralen för mediefostran och bildprogram

Centralen för mediefostran och bildprogram ska klassificera ett bildprogram, om det finns ett grundat krav eller om det i övrigt finns skäl att misstänka att ett program inte har klassificerats i enlighet med denna lag.

(2 och 3 mom. som i RP)

22 §

Återkallande av godkännande som klassificerare av bildprogram

Centralen för mediefostran och bildprogram får återkalla ett godkännande som klassificerare av bildprogram, om

(1 och 2 punkten som i RP)

3) en klassificerare av bildprogram uppsåtligt eller upprepade gånger har förfarit väsentligen felaktigt som klassificerare.

(2 mom. som i RP)

23—25 §
(Som i RP)

5 kap.

Avgifter26—29 §
(Som i RP)

6 kap.

Begäran om omprövning och ändringssökande

30 § (Ny)

Begäran om omprövning

En part som är missnöjd med ett klassificeringsbeslut av en klassificerare av bildprogram får begära omprövning hos Centralen för mediefostran och bildprogram. Bestämmelser om omprövning finns i förvaltningslagen (434/2003).

31 (30) §

Sökande av ändring i beslut av Centralen för mediefostran och bildprogram

Ett (utesl.) beslut om klassificering av ett bildprogram som fattats av Centralen för mediefostran och bildprogram får överklagas genom besvär hos bildprogramsnämnden. Besvär får anföras av den som beslutet avser eller vars rätt, skyldighet eller fördel beslutet direkt påverkar. Besvären ska anföras inom 14 *dag*ar från delfändet av beslutet. Nämnden ska behandla besvären skyndsamt.

(Ändringen i 2 mom. påverkar inte den svenska lagtexten.)

(3 och 4 mom. som i RP)

32 och 33 (31 och 32) §
(Som i RP)

7 kap.

Särskilda bestämmelser

34—37 (33—36) §
(Som i RP)

8 kap.

Ikraftträdande

38 (37) §
(Som i RP)

39 (38) §

Övergångsbestämmelser

(1—3 mom. som i RP)

Ett bildprogram som tillhandahållits före lagens ikraftträdande och angående vilket det inte har fattats granskningsbeslut före lagens ikraftträdande ska klassificeras som i denna lag föreskrivs. *De program som innan denna lag träder i kraft har anmälts till databasen med åldersgränser för spel vid Statens filmgranskningsbyrå får dock tillhandahållas utan godkännande från Centralen för mediefostran och bildprogram enligt 16 § 3 mom.*

(5—7 mom. som i RP)

2.

9 §

Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser

(1 och 2 mom. som i RP)

Statens filmgranskningsbyrå, som det föreskrivs om i den upphävda lagen, blir Centralen för mediefostran och bildprogram, som det föreskrivs om i denna lag. *Personalen i tjänsteför-*

hållande vid Statens filmgranskningsbyrå övergår till Centralen för mediefostran och bildprogram. Visstidsanställd personal övergår till centralen för den tid som tjänsteförhållandet för viss tid pågår. Den personal som övergår till centralen behåller sina rättigheter och skyldigheter enligt det tidigare anställningsförhållandet vid tidpunkten för överföringen.

(4 mom som i RP)

Utskottets nya lagförslag

5.

Lag

om ändring av 6 § i straffregisterlagen

I enlighet med riksdagens beslut

ändras i straffregisterlagen (770/1993) 6 § 2 mom. sådant det lyder i lag 654/2004 som följer:

6 §

Utöver vad som bestäms i 1 mom. har en enskild person rätt att få ett straffregisterutdrag beträffande sig själv för att kunna åta sig en uppgift som varaktigt och i väsentlig grad består i att arbeta med minderåriga och där ett utdrag skall tillställas arbetsgivaren eller myndigheten i enlighet med lagen om kontroll av brottslig bakgrund hos personer som arbetar med barn (504/2002). I utdraget antecknas uppgifter om avgöranden genom vilka personen i fråga har dömts för en sedlighetssårande gärning enligt 17 kap. 18, 18 a eller 19 § i strafflagen, för sexualbrott enligt 20 kap., för dråp enligt 21 kap. 1 §, för mord enligt 21 kap. 2 §, för dråp under för mildrande omständigheter enligt 21 kap. 3 § eller för grov misshandel enligt 21 kap. 6 §, för

grovt rån enligt 31 kap. 2 § eller för narkotikabrott enligt 50 kap. i strafflagen. I utdraget antecknas också uppgifter om avgöranden genom vilka personen i fråga har dömts för motsvarande brott med stöd av tidigare lag. Utdraget är avgiftsfritt. *En person har också rätt att få ett utdrag om sig själv för att kunna vara klassificerade av bildprogram enligt lagen om bildprogram (/). I sådana fall ska utöver uppgifterna ovan antecknas de beslut genom vilka personen har dömts för spridning av våldsskildring enligt 17 kap. 17 § i strafflagen eller för olaglig visning eller spridning av bildprogram bland minderåriga enligt 17 kap. 18 b § i strafflagen.*

Denna lag träder i kraft den 20 .

Utskottets förslag till uttalanden

1. Riksdagen förutsätter att Centralen för mediefostran och bildprogram får adekvata resurser för de nya och större skyldigheter som den får genom lagen om bildprogram. Detta är viktigt för att genomförandet av denna reform som har

så stor betydelse för att skydda barn i medievardagen inte ska riskeras.

2. Riksdagen förutsätter att det görs en utvärdering av hur lagstiftningen om bildprogram fungerar och vilka konsekvenser reformen har för en trygg mediemiljö för barn. Redogörelsen bör kunna

lämnas till kulturutskottet vårsessionen 2014.

3. *Riksdagen förutsätter att det i den genomgripande revideringen av lagstift-*

ningen om säkerhetsutredningar tas in bestämmelser om kontroll av att brottslig bakgrund undersöks i fråga om klassificerare av bildprogram.

Helsingfors den 25 februari 2011

I den avgörande behandlingen deltog

ordf. Raija Vahasalo /saml
vordf. Tuomo Hänninen /cent (delvis)
medl. Outi Alanko-Kahiluoto /gröna (delvis)
Paavo Arhinmäki /vänst (delvis)
Merikukka Forsius /saml
Timo Heinonen /saml
Ilkka Kantola /sd (delvis)
Anneli Kiljunen /sd

Sanna Lauslahti /saml
Mikaela Nylander /sv
Lauri Oinonen /cent (delvis)
Tuula Peltonen /sd (delvis)
Tuomo Puumala /cent (delvis)
Leena Rauhala /kd
Mirja Vehkaperä /cent (delvis)
Pauliina Viitamies /sd (delvis)
ers. Lasse Virén /saml (delvis).

Sekreterare var

utskottsråd Marjo Hakkila.

RESERVATION

Motivering

Regeringen föreslår en lag om bildprogram. Den innehåller en del inskränkningar i rätten att tillhandha bildprogram i syfte att skydda barn. Utskottet hörde många sakkunniga och gjorde vissa nödvändiga ändringar i lagförslagen. Men det finns fortfarande bestämmelser som gör att lagarna inte helt och fullt stöder en sund utveckling hos barnen. Lagreformen behövs eftersom mediemiljön och barns medievanor har förändrats och utvidgats. Trots det får vi inte försämrat skyddet av barn.

Den allmänna inställningen till mediekritik är tyvärr väldigt negativ. Den som ifrågasätter kvaliteten på program stämpas ofta som överbeskyddande. I stället vill man föra fram att föräldraskapet har försvunnit i vårt samhälle och att det är det som är problemet. Faktum är dock att barnen inte i alla hänseenden har skyddats särskilt bra i medievärlden. Att övervakningen koncentreras till bara en myndighet, Centralen för mediefostran och bildprogram, ger bättre möjligheter att komma med feedback, och förhoppningsvis ger detta också en sund mediekritik en chans. Det är på samhällets ansvar att ge hemmen verktyg och kunskap för att barnen ska få bättre mediekompetens. Vi behöver adekvata resurser för mediefostan i ett läge då många tycker att inskränkningar inte längre är ett effektivt medel för att skydda barn mot skadligt material.

Genom den nya lagen om bildprogram övertas uppdraget att klassificera åldersgränsen för bildprogram av personer som är anställda inom branschen. Lagen bör tydligare säga ut att klassificerarna ska ha kunskaper om barns utveckling och visuell kommunikation. Utskottet diskuterade vikten av att klassificerarna är oberoende av kommersiella aktörer och lagförslaget förbättrades i det hänseendet.

Barnombudsmannen har påpekat att tevecensurans gällande så kallade vattendelaravtal om åldersgränser och sändningstider bör ses över i samband med lagändringen. Avtalet gäller bara

vardagar, men inte veckoslut. Följaktligen har tevekanalerna på veckosluten kunnat sända program på dagtid som de på grund av F-märkningen hade varit tvungna att sända på kvällstid på vardagar. Avtalet ligger inte i linje med EU:s AV-direktiv.

Enligt direktivet ska program som är olämpliga för barn sändas på tider då barn vanligen inte ser teve. Följaktligen bör tevekanalernas avtal om självreglering revideras i överensstämmelse med europeisk praxis. Det vill säga att olämpliga program som är förbjudna under 16 år inte får sändas före klockan 22. Teve är det medium som bara behöver knäppas på för att barn lätt ska se program med våldsinslag och sexuellt innehåll eller som är ångestskapande eller andra liknande program som kan skada deras utveckling. Dessutom bör vi komma ihåg att många tillåtna program är kränkande för människovärdet och skadar barn.

Enligt den gällande lagen är det straffbart att visa och sprida bildprogram i strid med märkningarna av åldersgränsen. I lagförslaget inskränks straffbarheten till distribution av bildprogram märkta med F18. Detta är inte förenligt med barnets bästa eftersom också program med F16 kan innehålla mycket våld som är skadligt för småbarn. Inskränkningen har gjorts av kommersiella skäl. Även om gränsen F18 uppfyller minimikraven i AV-direktivet räcker det inte. Direktivet föreskriver att barn ska skyddas mot material som allvarligt riskerar deras utveckling. I likhet med barnombudsmannen föreslår jag att det också ska vara förbjudet att tillhandahålla bildprogram för barn under 16 år om åldersgränsen är satt vid 16 år.

Enligt 17 kap. 17 § är det tillåtet att sprida skildring av rått våld om det tjänar spridning av information eller på grund av att den uppenbart har ett konstnärligt värde. Den gällande lagen om bildprogram tillåter inte att ett program förbjuds helt och hållet så alla våldsprogram som kontrolleras ska märkas med högst F 18. Krimi-

naliseringen av spridning av våldsskildringar är alltså exceptionellt nog utan värde och reformen överlåter huvudsakligen till branschen själv att klassificera programmen. Därför är det viktigt att vara extra uppmärksam på vilka konsekvenser reformen har för spridningen av råa våldsskildringar.

Förslag

Jag föreslår

att lagförslag 2, 3 och 4 godkänns enligt betänkandet och

att lagförslag 1 i övrigt godkänns enligt betänkandet men 6 och 13 § med följande ändringar:

1. lagförslag

6 §

Iakttagande av åldersgränser för bildprogram

Om åldersgränsen för ett bildprogram är 18 år, är det förbjudet att tillhandahålla programmet åt minderåriga. *Det är också förbjudet att tillhandahålla bildprogram för personer under 16 år om åldersgränsen är 16 år.*

(2—5 mom. som i KuUB)

13 §

Godkännande som klassificerare av bildprogram och klassificerarutbildning

Som klassificerare av bildprogram godkänner Centralen för medieföstran och bildprogram en för uppgiften lämplig person som fyllt 18 år *med grundutbildning i visuell kommunikation och i barns utveckling* och som

(1—3 punkten som i KuUB)

(2 och 3 mom. som i KuUB)

Helsingfors den 25 februari 2011

Leena Rauhala /kd